

Ścieżka przyrodniczo-dydaktyczna „Nadbużańskie Łęgi”

Długość ścieżki wynosi 12,5 km. Długość ta liczona jest od tablicy z planem ścieżki ustawionej przy bramie Stadniny Koni na Wygodzie. Na zwiedzanie Janowa Podlaskiego, Stadniny Koni i przejście całej ścieżki będziemy potrzebowali około 8 godzin, a na pobyt na ścieżce musimy mieć rezerwę co najmniej 3 godziny.

Powodzenia!!

Początek naszej wycieczki to centrum starej osady Janowa Podlaskiego. Tu znajduje się przystanek komunikacji PKS i jest miejsce do zaparkowania autokaru. Część rynku to dzisiaj park z drzewostanem z początku wieku XX, a najważniejszym obiektem architektonicznym jest zespół pokatedralny z kościołem p.w. Św. Trójcy i budynki dawnego seminarium. Po przeciwnej stronie rynku znajduje się zespół poddominikańskiego kościoła p.w. Św. Jana Chrzciciela. W północnej pierzei rynku znajduje się tzw. Dom Ryttów z 1793 roku. Ciekawym obiektem jest odnowiona stacja paliw, w której jeszcze niedawno tankowano paliwo ze starych dystrybutorów. Przy przystanku autobusowym zamontowana jest tablica z planem parku krajobrazowego „Podlaski Przełom Bugu”, pozwalająca na zorientowanie się w terenie.

Etap I długości około 2000 m

Pierwszy etap wiedzie z rynku ulicą Piłsudskiego w stronę Stadniny Koni na Wygodzie. Po około 400 metrach znajdziemy się na skrzyżowaniu dróg, gdzie musimy skręcić w lewo w stronę widocznych z tego miejsca łąk. Wąska, asfaltowa droga poprowadzi nas prosto do bramy Stadniny Koni. Przy bramie stadniny ustawiono tablicę z planem ścieżki przyrodniczo-dydaktycznej „Nadbużańskie Łęgi”, na której zaznaczono miejsca ustawienia tablic poglądowych.

Etap II długości około 1400 m

Przy stajni czołowej skręcimy w prawo i przechodząc wzdłuż stajni czołowej, a następnie Woroncowskiej, po około 100 m skręcimy w lewo. Będziemy szli wzdłuż budynków mieszkalnych pracowników stadniny w stronę łąk nadbużańskich. Za ostatnimi zabudowaniami skręcimy w prawo, by po około 200 m dotrzeć na niewielki nasyp, za którym kończy się utwardzona droga i tu będzie nasza następny przystanek. Tu rozpoczyna się przyrodnicza część naszej ścieżki. Tereny, które dalej będziemy przemierzać należą do Stadniny Koni i Nadleśnictwa Biała Podlaska, toteż na przystanku tym obok tablicy informacyjnej o Parku Krajobrazowym umieszczono tablicę informacyjną o tym Nadleśnictwie. Stoimy w miejscu w którym zbudowano jedyny w całym parku krajobrazowym wał chroniący zabudowania stadniny przed wylewami Bugu. Za wałem rozciąga się jedno z najbardziej znanych starorzeczy

nazywane „Szczerbacz”. Nazwa jego pochodzi prawdopodobnie od jego kształtu-wygiętej łukowato szabli z rozszczepionym końcem. Jego podmokłe brzegi porośnięte olszowym lasem i wierzbowymi zaroślami sprawiły, że sprowadziły się tu bobry.

Etap III **długości około 700 m**

Z nasypu schodzimy drogą polną często uczęszczaną przez krowy przepędzane tędy na pastwiska. Droga lekko skręca w lewo i po prawej stronie będziemy szli wzdłuż pasa drzew i krzewów, który zamyka niewielką łąkę otoczoną prawie ze wszystkich stron bogatym w podszyt drzewostanem. Mieszkańcy Wygody nazywają to miejsce „Grzędami”. Po przejściu jeszcze około 150 m zatrzymamy się na następnym przystanku.

Etap IV **długości około 100 m**

W odległości około 100 m od przystanku trzeciego zatrzymamy się na chwile przy skraju zadrzewienia przy granicy rozległych łąk. Pastwiska stadniny są dogodnym miejscem do obserwacji ptaków. Możemy obserwować polujące myszołowy, które w okolicznych lasach łęgowych, wczesna wiosna po latach godowych zakładają gniazda łęgowe. Łąki te stanowią naturalną bazę pokarmową bociana białego. W okolicznych wioskach Ostrowiu, Werchlisiu i na Wygodzie istnieje największe w naszym parku gniazd tego ptaka. Obok bociana białego spotykamy także bociana czarnego i orlika krzykliwego. Miejsca ich rozrodu są objęte ochroną strefową, co jest związane z zakazem wstępu w okolice gniazd w okresie łęgowym. Łąki te są również miejscem lęgu licznych czajek, które charakterystycznym krzykiem będą próbowały odciągnąć nas od gniazda. Zobaczymy również długodziobego rycyka, a w marszu towarzyszyć nam będą liczne trznadle. Usłyszymy charakterystyczny głos derkacza. Zachęcamy do uważnej obserwacji i zapisywania stwierdzonych gatunków ptaków. Tu przydadzą się również atlasy ptaków i lornetki

Etap V **długości około 800 m**

Będziemy się teraz poruszać po odkrytym terenie łąki nazywanej „Lipowicą”. Na tym odcinku warto zwrócić uwagę na mijany po lewej stronie niewielki wzgórek porastający roślinnością ruderalną (występującą w pobliżu siedzib ludzkich). Rośnie tu bylina piołun, pokrzywa i różne gatunki ostów. Kiedyś tym miejscu gromadzono siano, które w mroźne, zimowe dni było przewożone do stadniny. Nasiona tych roślin zostały przeniesione (zawleczone) przez człowieka i zwierzęta domowe. Na skraju niewielkiego zadrzewienia zatrzymujemy się przy dwóch tablicach-oznaczonych jednym numerem 7, będzie to nasz przystanek szósty. Na tablicach są przedstawione podstawowe definicje z dziedziny ekologii. Takie jak ekotop, biotop, biocenoza. Opisują one procesy zachodzące w przyrodzie określane terminem sukcesja biocenozy. Warto w tym miejscu zwrócić uwagę na procesy hamujące

sukcesję naturalną. Przejawy działalności ludzkiej melioracja i koszenie skutecznie zahamowały zmiany w środowisku naturalnym tej łąki. Jeżeli jeszcze uwzględnimy zabiegi polegające na wsiewaniu traw i ich nawożeniu otrzymamy środowisko, które nazywamy półnaturalnym.

Etap VI **długości około 200 m**

Na tym odcinku będziemy się poruszać wzdłuż głębokiego rowu melioracyjnego, którego skarpy porastają sporej wielkości olsze. Droga doprowadzi nas do następnej tablicy ustawionej na skraju lasu. Uroczysko to nazywa się „Ośniaki Małe”. „Ośniaki Małe” to niewielki kompleks leśny, którym przeważa dąb dochodzący do wieku rębnego. Zgodnie z zasadami gospodarki leśnej drzewostan ten powinien zostać wycięty, a jego powierzchnia obsadzona młodymi drzewami. Jednak ze względu na jego małą powierzchnię i otoczenie zbiorowiskami łąkowymi i wodnymi zrezygnowano z tej formy odnowienia. Zastosowano tu rębnię częściową gniazdową. Na jej powierzchni posadzono młode dęby.

Etap VII **długości około 100 m**

Ośniaki Małe przylegają do niewielkiego dzisiaj starorzecza Bugu, który nosi nazwę lokalną Konik. Tu zatrzymasz się na chwilę, aby zapoznać się z procesem eutrofizacji zbiorników wodnych.

Etap VIII **długości około 400 m**

Znaczny odcinek tego etapu będzie przebiegał wzdłuż całkowicie porośniętej części Konika ze zbiorowiskami roślin określanych mianem szuwarów. Przed nami roztacza się panorama ściany rezerwatu „Łęg Dębowy”, a po prawej stronie większy kompleks leśny nazywany „Ośniaki Duże”. Tu zatrzymamy się by porozmawiać o podstawowych funkcjach lasu. Na tablicy szczegółowo została omówiona podstawowa dla życia na Ziemi funkcja lasu, dotycząca produkcji odpowiedniej ilości tlenu i redukcji dwutlenku węgla

Etap IX **długości około 200 m**

Pokonując ten etap dojdziemy do ściany rezerwatu „Łęg Dębowy”. Na jego skraju stoi tablica opisująca największego europejskiego gryzonia-bobra

Etap X **długości około 100 m**

Od tego miejsca przez dłuższy czas będziemy się poruszać wzdłuż rezerwatu Łęg Dębowy, mając go cały czas po lewej stronie. Miejsce, gdzie jest ustawiona tablica

następnego przystanku jest charakterystyczne dla tego ponad 132 ha rezerwatu, a jednocześnie mamy przed oczami typowe siedlisko łągu wierzbowo-topolowego.

Etap XI **długości około 100 m**

Podczas tego krótkiego etapu zwróćmy uwagę na cechy jakie charakteryzują lasy naturalne i czym one różnią się od drzewostanów gospodarczych. Przy następnej tablicy zapoznamy się z cyklem życiowym lasów gospodarczych.

Etap XII **długości około 700 m**

Z przystanku XII będzie widoczna grupa drzew rosnąca luźno na powierzchni łąk. Wytyczą one nam kierunek naszego marszu. Pomiędzy tymi drzewami będzie nasz następny przystanek.

Etap XIII **długości około 300 m**

Od przystanku trzynastego skierujemy się w stronę tablicy rezerwatu i dalej wzdłuż granicy rezerwatu skręcając lekko po łuku w lewo.

Etap XIV **długości około 600 m**

Przejdziemy dalej wzdłuż ściany lasu, omijając po drodze niewielkie obniżenie terenu. Droga doprowadzi nas do zakola Bugu. Tutaj przy krawędzi rezerwatu została ustawiona tablica, opisująca martwe drzewa. Za tablicą kilka metrów w głąb rezerwatu możemy zobaczyć takie drzewo.

Etap XV **długości około 200 m**

Od przystanku XV wrócimy na chwilę nad brzegiem rzeki i wzdłuż jej brzegu przejdziemy do następnego przystanku. Po drodze warto zwrócić uwagę na procesy erozji rzecznej zachodzą w tym miejscu. Silny prąd rzeki uderza w brzeg i podmywa go. Powstające w ten sposób zawirowania porywają cząsteczki gruntu i unoszą dalej z prądem. W dnie rzeki tworzy się zagłębienie stale wypłukiwane przez wodę. Głębokość rzeki wynosi tutaj od 8 do 12 m. Erozja boczna brzegowa jest wspomagana erozją wgłębną. Od kilku lat tracimy w tym miejscu rocznie po kilkadziesiąt centymetrów brzegu. Aby powstrzymać te procesy w 1997 roku wykonano umocnienia brzegu przy pomocy opaski faszynowej, którą dodatkowo obciążono workami z piaskiem. Skarpy zostały obsadzone wierzbą, która doskonale się przyjęła. Zjawisko, które oglądaliśmy przy brzegu Bugu nazywane jest meandrowaniem rzeki. Na tablicy schematycznie przedstawiono ten proces. Jego dalsze trwanie może doprowadzić do zmiany głównego nurtu. W następstwie czego

za rzeką znajdzie się cała łąka (około 100 ha) „Pod Orlą” i część rezerwatu „Łęg Dębowy”. Stare koryto rzeki stanie się starorzeczem i zacznie powoli zarastać. Ponieważ główny nurt stanowi granicę Naszego Kraju z Białorusią nastąpi korekta przebiegu granicy. Oznaczać to będzie stratę tego kawałka Polski.

Etap XVI
długości około 1500 m

Będziemy się poruszać ścieżką wzdłuż starorzecza w kierunku widocznych zabudowań obory w Piaskach. Kiedy dotrzemy do utwardzonej drogi skęcimy w prawo i cały czas tą drogą dotrzemy do następnego przystanku.

Etap XVII
długości około 600 m

Poruszając się cały czas drogą z kostki betonowej dotrzemy do miejsca, gdzie wybudowano niewielką wiatę ze stołami i miejscem na ognisko. Tu odpoczniemy. Przy miejscu biwakowym ustawiono dwie tablice.

Etap XVIII
długości około 900 m

Następny odcinek będzie prowadził w dalszym ciągu po utwardzonej drodze biegnącej na niewielkim nasypie pomiędzy łąką i polem ornym. Otwarty teren sprzyja obserwacji, szczególnie ptaków drapieżnych.

Etap XIX
długości około 200 m

Krótki odcinek tego etapu pozwala nam na porównanie dwóch podstawowych siedlisk. Dąbrowy świetlistej oraz boru. Tablica stojąca po lewej stronie drogi zawiera definicje tych dwóch siedlisk. Około 100 m dalej zatrzymamy się na chwilę przy tablicy opisującej bór świeży.

Etap XX
długości około 400 m

Po przejściu około 50 m od przystanku przy tablicy zatytułowanej „bór świeży” droga lekko skręca w prawo i biegnie po nasypie przez otaczające łąki. My natomiast skierujemy się w przeciwnym kierunku i omijając rogatkę uniemożliwiającą wjazd pojazdami czterokołowymi wejdziemy w głąb boru sosnowego. Droga zawiedzie nas do niewielkiego wzniesienia, u podnóża którego będzie nasz następny przystanek.

Etap XXI
długości około 1000 m

Cała trasa etapu prowadzi po nasypie usypanym pośród zmeliorowanych łąk. Gdy dotrzemy do niewielkiego zakrętu zakończy się nasza ścieżka. Z tego miejsca do pierwszej tablicy będzie jeszcze 1700 m drogą prowadzącą przez centrum stadniny.